

Neyðtøka:

TØGNIN ER EITT PERSONLIGT FONGSUL

– Føroyar hava tørv á, at vit tosa hart um hetta. Hetta er einki tabu. Tað er einki stigma. Heldur er hetta ein melduródn av einum helviti, ið vit sita við dag um dag. Vit eru fleiri, og vit hava einki gjørt skeivt, sigur Joan Scott Brockie, ið vil bróta tøgnina við at greiða frá neyðtøkunum og neyðtøkuroyndini, ið hon hevur upplivað

ANNIKA KUNOY IM

#MeToo hevur hevur fingið fleiri kvinnur at greiða frá seksuella áganginum, ið tær hava upplivað - bæði á arbeiðsplássinum, men eisini aðra staðni og í øðrum samanhangi. Ein teirra er 30 ára gamla Joan Scott Brockie, sum triggjar ferðir hevur upplivað ógvusligan ágang.

– Tað var okkurt í mær, sum segði, at eg skuldi rópa hart og ikki tiga, tá eg sá, at fleiri føroyskar kvinnur, ið høvdu lutað hashtaggið, ikki vildu greiða frá tí, sum var hent teimum. Eg havi altíð angrað, at eg ikki havi tosað um tað, sum er hent mær, tí tað hevur oyðilagt so nógv í mínum lívi, sigur Joan Scott Brockie.

Hon greiðir frá, at #MeToo eisini ger, at kvinnurnar síggja, at tær ikki eru einsamallar. Tað krevur nógv av kvinnunum at luta setningin á sosialu miðlunum, hóast tað bara er eitt hashtag.

–Fyri meg er tað at bróta tøgnina, og at vísa á at hetta ikki skal tigast burtur, staðfestir hon.

Neyðtikin tvær ferðir

Joan Scott Brockie hevur tvær ferðir í lívi sínum upplivað at verði neyðtikin. Fyrstu ferð tað hendi, var hon 15 ára gomul. Hon var til eitt ball saman við vinfólki, og hon hevði drukkíð ov nógv. Hon vildi spýggja, og fór síðani inn á vesið og læsti hurðina. Handan brúsu-forhangið stóð ein vinmaður og goymdi seg. Hann útnyttaði, at Joan var ov full, og hann neyðtók hana tað kvøldið.

»Tað var okkurt í mær, sum segði, at eg skuldi rópa hart og ikki tiga, tá eg sá, at fleiri føroyskar kvinnur, ið høvdu lutað hashtaggið, ikki vildu greiða frá tí, sum var hent teimum. Eg havi altíð angrað, at eg ikki havi tosað um tað, sum er hent mær, tí tað hevur oyðilagt so nógv í mínum lívi«

Tað gekk long tíð, áðrenn Joan skilti, hvat var hent. Spakuliga byrjaði hon at minnst og at síggja myndir av hendingini í huganum. Tá øll brotini til putlispælið vóru komin í rætt stað í minni hennara, visti hon, hvat var hent. Og hon skilti tá eisini, hví hon hevði havt tað so trupult í longri tíð.

– Nú minnst eg alt. Eg minnst allar detaljurnar, sigur hon.

– Eg helt, at tað var mín skyld, men tað hevur tað ikki verið. Tað gingu fleiri ár, áðrenn eg fekk sjálvsálitið til at siga at hetta als ikki var mín skyld. Eg havi ongan tíð biðið um hetta, staðfestir hon álvarsliga.

Hon tosaði við ein annan vinmann, ið stóð henni nær, um hendingina og hon fann troyst í at kunna greiða frá, hvat var hent. Eitt kvøldið, fýra ár eftir hendingina, ringir vinmaður hennara til hana. Hann er fullur, og tey standa uttanfyri og tosa, tá hann byrjar at gera seg inn á Joan við at kroysta seg ímóti henni og koyra hondina í buksurnar hjá henni. Hann heldur á at trýsta hana og hon berjist ímóti, og sigur honum, at nú ger hann tað sama, sum hin hevði gjørt. Tá ein løta er liðin,

gefst hann, og letur síðani sum um, at hann ongi galið hevur gjørt.

– Tað var onki løgið í tí, at hann kom at vitja meg heima. Tað gjørdi hann ofta, og vit vóru von við at prátta saman um alt, staðfestir hon.

Joan melder ongantið hesar báðar neyðtøkurnar, og hon greiðir frá, at orsökkin er, at hon var bangin fyri, at ongin fór at trúgva henni.

– Nú skilji eg, at tað sjálvsagt ikki er mín skyld, hóast eg hugsaði tað tá. Eg bað ikki um hetta, sigur hon.

Álopin aftan fyri Sjonleikarhúsið

Seinni hevur hon upplivað neyðtøkuroynd, tá hon náttina til 1. oktober 2015 á veg heim varð álopin aftan fyri Sjonleikarhúsið.

– Tá eg skilti, hvat veruliga hendi: at hetta ikki var ein, ið ætlaði at stjála taskuna, men ein neyðtøka, so var einasti tanki í mínum høvdi "ikki eina triðju ferð". Eg bardist ímóti og gavst ikki, fyrr enn míni skríggj og mótstøða endiliga fingur hann at renna avstað. Eg megnaði, at fáa tað at enda við eina neyðtøkuroynd, og ikki eina neyðtøku, sigur hon álvarsom.

Joan rann oman í Auto, har hon

fekk skjóta hjálp, og lögreglan varð boðsend. Tá hon rann oman til Auto, hoyrði ein drongur Joan siga við telefondámuna, at hon skuldi ringja til lögregluna.

– Drongurin spurdi, hvat var hent. Tá eg fekk stamað fram, hvat var hent, fór hann rennandi niðan til Sjonleikarhúsið at leita eftir manninum, sum hevði lopið á meg. Hann havi eg ongantið sæð aftur síðani, men eftir tað havi eg hugsað so nógv um, hvussu vakurt tað var av honum at gera nakað so vandamikið fyri ein persón, sum kann ikki kendi, sigur hon týðiliga rørd.

Joan fór oman á lögreglustøðina at gav frágreiðing. Hendingin varð meldað við tað sama

– Eftir, at eg hevði givið frágreiðing, og DNA royndi vórðu tiknar av andlitinum hjá mær, spurdi kvinnan, sum kannaði meg, um eg hevði hugt í speglið. Tá sá eg tvær svartar linjur frá sminkuni, ið vístu, at eg hevði grátið. Eg minnst als ikki, at eg græt, sigur Joan Scott Brockie, sum kendi seg púra kensluleysa og hevði torført við at gráta í meir enn ein mánað eftir hendingina.

18. mai 2016 fall dómur í málinum. Maðurin, ið gjørdi seg inn á

Joan og royndi at neyðtaka hana fekk trý ára fongsulsrevsing fyri neyðtøkuroyndina og fyri at neyðtaka eina aðra kvinnu, ið eisini hevði meldað hann. Umfram tað, so skuldi hann rinda báðum kvinnunum endurgjald.

Angri at øll ikki hoyrdu rættarsakina

– Eg angri, at eg ikki hevði hurðar-nar opnar til rættarsakina. Tað var okkurt í mær, sum ikki magtaði tankan um, at øll fóru at hoyra, hvat hendi. Eg var bangin fyri, at nakar skuldi síggja meg. Eg angri hetta, tí eg burdi sjálvandi havt staðið fram, líkamikið hvussu hart og ræðandi tað hevði verið, tí eg hevði einki gjørt skeivt, sigur Joan Scott Brockie.

–Tað var eg tó als ikki før fyri tá, hóast eg hevði ynskt tað, tí tað hevði sent ein annan boðskap. Ein boðskap, ið segði, at eg ikki var bangin, og at eg ikki skammaði meg, sigur hon.

Má liva við avleiðingunum

Neyðtøkurnar og neyðtøkuroyndin hava elvt til, at Joan hevur havt nógv at stíðast við sálarliga. Hon greiðir frá, at hon nøkulunda kláraði at byggja sjálvsvirðið upp aftur eftir neyðtøkurnar, men varð hálað niður í eitt djúpt svart hol eftir triðju hendingina.

– Eg fyrsti og var í sjokk. Eg græt ikki í langa tíð. Alt kendist absurd í meir enn ein mánað, sigur hon frá.

Í langa tíð fekk Joan ikki sovið, og herðindi av ræðslu vóru gerandiskostur.

Hon fekk staðfest PDSD og fekk harvið impulsir, sum hon ikki fekk